
ÖTÜKEN

SAĞDAN ÜÇÜNCÜ SÖĞÜT

PEYAMİ SAFA
SERVER BEDİ

NOTLANDIRARAK HAZIRLAYAN
SEVAL ŞAHİN

ÖTÜKEN

Hazırlayanın Notu:

Elinizdeki eser, 21 Temmuz 1960-13 Ekim 1960 arasında *Havadis* gazetesinde 71 sayı olarak tefrika edilen *Sağdan Üçüncü Söğüt*'ün kitaplaştırılmasıyla meydana getirilmiştir. Eser, Peyami Safa'nın sağlığında kitap halinde yayımlanmamış, ilk defa bu baskıda kitap olarak basılmaktadır. Eser yayıma hazırlanırken imlâsına mümkün olduğunca müdahale edilmemiş, farklı yazılan kelimeler arasında birlik sağlanmış, Avrupa dillerinden gelen kelimeler orijinal şekilleriyle yazılmış, sayfa altında anlamları verilmiştir. Ayrıca bugün kullanılmayan kelimeler, kavramlar, ilaç vb. gibi isimler de dipnotta gösterilmiştir.

SUNUŞ

Peyami Safa Server Bedi'nin Evinde

Nezih Erdoğan

Kimi yazarlar günün birinde edebî kimliklerini -ünlerini de diyebiliriz- inşa ettikleri zemin veya imkânların dışında arayışlara girebilirler, hatta halihazırdaki hayran kitlesini oluşturan okurdan başka bir kesime seslenmenin hayalini kurmak isteyebilirler. *Solaris*'in yazarı Stanislaw Lem, kariyerinin bir noktasında oldukça hafif duran mizahi kurmacalara yöneldiğinde ("komşunu sev" bombaları, vs), çoktan dünyaca tanınan bir bilimkurgu yazarıydı. Nobel ödülünün kenarından dönen Graham Greene de arada bir "eğlencelik" dediği türden hafif romanlar yazardı. İki yazar da başka isimlerin arkasına gizlenme ihtiyacı duymadılar bildiğimiz kadarıyla. Ne var ki, Türkiye'ye dönüp baktığımızda, Aziz Nesin, Kemal Tahir gibi ciddiye aldığımız yazarların biraz da mecburiyetten, farklı isimlerle değişik yazarlık deneyimlerine giriştiklerini görüyoruz (Aziz Nesin'in gerçek adı zaten başkaydı). Peyami Safa'nın da Server Bedi müstear ismiyle, daha çok "suç" türünde eğlencelik romanlar yazdığını biliyoruz. Evet, belki bir Graham Greene'den farklı olarak değişik bir kimliğe bürünerek yazdı bu tür eserlerini, ama yine de gizlemedi Server Bedi'yi, hele edebiyat camiasında herkes biliyordu onun kim olduğunu. Safa babasının soyadıysa, Bedi[a] da annesinin adıydı, ondan nasıl utanabilirdi ki?

Necip Fazıl'ın edebiyat hatıralarını anlattığı ***Babıali***'de yer verdiği edebî şakalardan biri konuya çok güzel açıklık getirir. Necip Fazıl'a sorarlar: "Nerede oturuyorsun?" "Peyami Safa'nın evinde." "O nerede oturuyor?" "Server Bedi'nin evinde." Bu, Peyami Safa'nın Server Bedi adıyla yazdıklarından kazandığı parayla ayaklarının üzerinde durabildiğini belirtmenin ötesine giden bir söz. Peyami Safa Server Bedi'den olduğu kadar, Server Bedi de Peyami Safa'dan beslenmiştir. ***Dokuzuncu Hariciye Koğuşu***'nda annesiyle birlikte yaşayan baş karakter hastaneden eve döndüğünde bir dedektif titizliğiyle annesinin mekândaki izlerini okur ("şurada oturmuş, şurada benim için ağlamış", vs), son romanı ***Yalnızız***'da da Samim, sevgilisinin ona söylemeden nereye gittiğini Sherlock Holmes dikkatiyle çözüverir. Peyami Safa, Server Bedi ismiyle çoğu "suç" türünde düzinelerce roman yazdı. Polisiye yerine suç edebiyatı demek sanki daha doğru olacak, çünkü polisin bakış açısından, polisin dünyasının içinden değil, suçun, suçlunun açısından, suçun etrafında dönen olayları anlattı Bedi/Safa bu romanlarda. En önemli ve hafızalarda yer eden seri Cingöz Recai oldu. Cingöz Recai gazetelerde tefrika edildi, sinemaya uyarlandı. Ayhan Işık'ın canlandırdığı Cingöz Recai'nin (1969) nevrotik kahkahasıyla arkadaşlarına oyun oynamış şımarık bir çocuk ile eski bir Fransız filminden fırlamış silahşor karikatürü arasında gidip geldiğini belirtelim. Peyami Safa/Server Bedi bu karakteri Arséne Lupin ile Sherlock Holmes arasında bir yere oturttu. Her dürüst yazar gibi borcunu ödemeyi de ihmal etmedi: ***Arsen Lüpen İstanbul'da, Sherlock Holmes İstanbul'da*** başlıklı iki roman Cingöz Recai'nin bu iki popüler karakterle ilgilerini tescil eder. Cingöz de, Arséne Lupin gibi entrikayı seven bir "kibar hırsız"dır, diğer yandan Sherlock Holmes gibi ipuçları ve şifrelerle uğraşmayı da sever. Tabii ki bir Türk olarak onlardan üstünlüğünü kanıtlayacak, gururumuz olacaktır. Birikimli, donanımlı ve zekidir, elbette bunun neticesi

olarak Holmes ve Lupin gibi kendini beğenmiştir. Bu nedenle, örneğin ***Sağdan Üçüncü Söğüt***'te olduğu gibi arada bir kendine aşırı güvenden başı belaya girmez değil; sevgilisi Jale'nin sözünü dinlemediği için hiç beklemediği bir anda başına yediği bir darbeyle yere yığılır.

1960 yılında tefrika edilen ***Sağdan Üçüncü Söğüt***'ün Fransız polisiye filmlerini andıran enerjik bir açılışı var: Hastanede ameliyata hazırlanan doktorlar –biri akşam karısıyla sinemaya yetişme telaşındadır- kayıp hasta, ortaya çıkan ceset ve sahneye giren polisler. Merakımızı uyandıran yazar, Cingöz Recai'nin "antre"sini bir sonraki sahneye hazırlamıştır. Hastanedeki vakada Cingöz de rol almıştır ama bu bize gösterilmemiştir. Bunun bilgisi bize yavaş yavaş, dikkatle verilir. Suç edebiyatı aynı zamanda bir bilgi hiyerarşisinin kurgusudur; "neden?" "kim?" sorularını sorar, bizi bu soruların ağına düşürür ve tezgâhını kurar. Yazar, bir sonraki sahnede bu yüksek tempoyu düşürür, şimdi Cingöz Recai'nin mekânındayızdır, telaşa mahal yoktur. Zaten bu tempo düşüklüğüne ihtiyacımız vardır, nefes paylarını yazar ustalıkla ayarlamıştır. Cingöz ve Jale'nin sohbetleri sırasında soruların bazılarına cevap verir ama cevaplar daha canalıcı soruların ortaya atılmasına yarar ancak. Cingöz ile Jale'nin ilişkisi bu romanda erotizmden yoksundur, Jale okuru temsil ederek tahminlerde bulunacak, yargılara, sonuçlara varacak, Cingöz ise "şeytani zekâ"sıyla ve keskin gözlem gücüyle, kimi zaman da arşivlerin yardımıyla Jale'yi/vasat okuru geldiği noktada alaşağı edecektir. Sayfalar çevrildikçe verilen cevaplara, yapılan açıklamalara güvenimiz sarsılır, bununla birlikte yazara ve romana duyulan güvenimiz pekişir, çünkü hem yazardan, hem de suç edebiyatından edindiğimiz tecrübeyle kurulan "beklentiler ufkumuz" bilinemez olana duyduğumuz arzuyu ateşlemiştir. Aramızdaki dile dökülmemiş protokolde, yazar bize hiçbir şeyin göründüğü gibi olmadığı bir dünya vaat etmiştir, şimdi sözünü tutmaktadır. Birisi Cingöz'e

telefon açıp "bu gece sakın dışarı çıkma" diye uyarıyorsa, evde kaldığı takdirde ya başına bir iş gelecektir ya da dışarıda bekleyen önemli bir fırsatı kaçıracaktır. "Bizi şimdi hangi sürprizler bekliyor?" ve "Bunların altından bakalım Cingöz nasıl kalkacak?" sorularını sürekli ayakta tutmak ustalık gerektirir. Tam olaylar çözülmüş gibi göründüğünde, roman yeni bir dönemece girecek, kartlar yeniden dağıtılacaktır. Romanın ölümcül kadını Besime'nin erotizmi yalnızca seksapelinden değil, Cingöz'ü baştan çıkarmak için oynadığı rollerden de kaynaklanır. Doğrusu Jale'den çok daha ilginç ve meraklı, hatta derin bir karakterdir. En büyük rolünü finalde oynayacaktır.

Seval Şahin, *Kültürel Sermaye, Kibar Hırsız ve Şehir*'de[1] suç ve polisiye romanların mekânların etraflı bir topoğrafyasını çıkarır, bu detaylı verilerden hareketle yazarın İstanbul'un dokusuna macerayı nasıl nüfuz ettirdiğini gösterir. Dikkate değer bir diğer husus, dahilî mekanlar ile haricî mekânların farklı gerçeklikleri yansıtacak biçimde kurgulandıkları ancak buna rağmen ustalıkla iç içe geçirilmiş olmaları. Haricî mekânlarda gerçekçi bir anlatımla İstanbul'u adım adım gezerken, dahilî mekânlar zaman zaman masalsı atmosferiyle bizi sarar. Cingöz Recai'nin yaşadığı malikâne, macera ilerledikçe sarayı andıran bir üs niteliği sergilemeye başlar: işkencehaneler, misafirhaneler, izleme noktaları ("rasat"), hatta galiba zengin bir arşiv. Ali Baba ve Kırk Haramiler'in hazineler barındıran mağarası, para ve belgeler içeren bir kasanın saklandığı gizli bir bölmeye dönüşür. Nasıl hazineler barındıran mağaralara girmek ve çıkmak için uygun şifreleri bilmek gerekiyorsa, buraya girenler de örneğin merdivenin son basamağındaki gizli tuzağa karşı uyanık olmalıdır, yoksa içeride kapalı kalıp, havasızlıktan boğulabilirler. Büyünün yeri-

[1] Bkz. Seval Şahin, *Kültürel Sermaye, Kibar Hırsız ve Şehir*, Bağlam Yay., İstanbul, 2011.

ni teknoloji, manyetizma, hipnotizma hatta medyumluk, masal tiplemelerinin yerini de Mısırlı zenginler, uyurgezerler ve ***femme fatale***'ler alır. Şifreli sayıklamalar ve eski edebiyattan ürperişler de tekerlemeleri aratmaz.

Bir denge tutturmak istercesine Cingöz Recai bir yandan da iyi vatandaş normlarına uymuştur: Allah'a inanır, Jale ile birlikte bir ölünün başında dua eder. Muhtaçlara yardımı esirgemez. Türk polisini esastan karşısına almaz. İnsan öldürmek onun işi değildir. Bununla birlikte, standart sapmaları dikkate almalıyız: Ev diye yaşadığı komplekste bir işkencehane bulundurmayı ihmal etmemiştir. Eski sekreteri, yeni sevgilisi Jale ile nikâhlı değildir (yine de tekeşliliği seçmiştir, kendini ona sunan son derece çekici Besime'yi Jale olmasa reddedebilir miydi?). Yer yer polisin işlevlerini yüklenir, suçlunun peşine düşer, onu adalete teslim eder. Polise yardım eder, yol gösterir, bir yerde "Memleketime yardım etmeyi severim" der, ancak tam da o noktada farklılığını tarif eder: "ama payımı alırım". Özellikle serinin gedikli polis dedektifi Mehmet Rıza ile Cingöz Recai arasındaki çekişme karşılıklı saygı da içerir. Böylelikle Cingöz Recai, Adalet ile Kanun, Ahlâk ile Etik arasında kendi açtığı boşluklardan kendi meşruiyetini kendi tescil ederek ilerler.

Sağdan Üçüncü Söğüt

CİNGÖZ RECAİ

Yazan : Server BEDİ

— 1 —

Birinci Bölüm

Mecidiyeköy Şifa Yurdunun müdüriyet odasında, Dr. Nail Güvenç, kol saatine bir göz attıktan sonra, telefonu açtı, aradığı numarayı buldu.

— Hocam, dedi, hastanız gel di. Yatırdık. Ameliyathane hazır. Teşrif edebilirsiniz.

— İhsan geldi mi?

— Hayır. Başka anestezist var. Dr. Sami Erdal.

— Şimdi geliyorum.

Dr. Nail kol saatine bir daha baktı. Altıya çeyrek var. Hava kararmadı. Günler uzuyor. Operatör gecikirse, gece filmi kaçıracaklar. Leylâ'ya dert anlat. Ameliyat bir saat sürer. Eve gitmek, yemek filân, dokuz buçuğu bulur. Neredesin, Hoca? Atla arabana, gel.

Dışarıda hademe Hasan'ın sesi yükseliyordu: «Çüş be çüş. Ayı mısın mübarek!» Hastahanenin iç camlı kapısı büyük bir şangırtı ile açılıp kapandı. Hasan söylenmeye devam ediyordu:

«Sen bir daha gelirsin buraya. Seni içeri alanın, aha, gözü çıkzın.»

Dr. Nail bir daha saatine baktı, sabırsızlığı ile mücadele için, masası üzerindeki ilâç reklâmından birine göz attı: «Piramidonla hazırlanan süpozituarların sararması, süpozituardaki eksipian maddenin asid teamülde olmasından ileri gelir. Bikarbonat dö sud ve ya Triaethanolamin ile eksipianı nötralize etmek...»

Broşürü elinden atıp ayağa kalktı. Pencereye gitti. Hastahanenin önünden geçen arabalar arasında hocanınki yoktu. Odada dolaşmaya başladı.

Bir kaç dakika sonra, içeriye operatör Şeref Çevikel girdi.

— Gecikmedim, değil mi?

Genç doktorun elini sıktı ve masa başına oturdu.

Dr. Nail onun sohbete dalmasını önlemek için:

— Her şey hazır Hocam, dedi.

— Çıkalım. Evvelâ hastayı bir göreyim. Krizi devam ediyor mu?

– Şiddetli sancıları var. Kıvranıyor. Yüzü sapsarı.

Birinci kata çıktılar, sola yürüdüler. Koridorun dibindeki pencerenin önüne oturmuş, yün ören bir hastabakıcı kız ayağa kalktı.

İki doktor 4 numaralı odaya girdiler. Hasta yatağında yoktu. Dr. Nail arkasından gelen kıza sordu:

— Nerede hasta, Macide? Tuvalete mi gitti?

Hasta bakıcı şaşırdı.

— Olamaz, dedi, hiç kimse çıkmadı bu odadan.

İki doktor, bir müddet gözlerini kızdan ayırmadılar. O tekrarlıyordu:

— Olamaz. Katiyen kimse çıkmadı bu odadan.

Operatör Şeref, dudağının ucunu bükp iki kaşını kaldırdı:

— Çıkmadı ise bul bakalım hastayı. Karyolanın altında değil ya.

Kız yatağın altına eğildi.

— A... Dedi, bakın terlikleri burada. Ayakkabılarını ve elbiselerini de depoya teslim ettik. Nasıl şey bu?

Üçünü de saran hayretten ilkönce kurtulmak istiyen Dr. Nail, açık duran pencereye gitti, sarktı ve geri çekildi. «Bu yükseklikten atlanamaz» dedi. Dr. Şeref de gidip baktı.

— Hele safra kesesi taş dolu, sancıdan kıvranan bir adam, birinci kattan aşağı kendini nasıl atar?

— Ben bir de gidip yüznumaralara bakayım, dedi Macide.

Fakat odadan çıkarken durakladı. Bitişik odadan, baş hemşirenin sesine benziyen bir haykırış geldi:

— Yetişin, cinayet var, cinayet!

Üçü de bitişik odaya koştu. Apandisitten o sabah ameliyat olan hasta, kalbine bıçak saplanmış, yana doğru kıvrık, hareketsiz yatıyordu.

Operatör Şeref evvelâ hastayı, sonra yatağı ve odadaki lâvaboyu gözden geçirirken, başhemşire biraz evvel odaya girişini ve duyduğu dehşeti anlatıyordu. Dr. Nail polise telefon etti. Odanın kapısı hastabakıcılar, hademeler ve hizmetçilerle dolmuştu. İnceli kalınlı sesler arasında Hasan'ınki yükseliyordu:

— Kaatil o herif değilse bileklerimi keserim ben. O ayıdır mutlak.

Dr. Nail düşündü. O ayı mı, pijamasile ve terliksiz kaçan hasta mı? Sonra yüksek sesle «hangisi?» dedi ve ilâve etti: «Komiseri bekliyelim.»

●

Yanında iki memurla gelen komiser muavini Hulusi Yaman tecrübeli ve pişkindi. Maktulün yatağındaki kan lekelerini, karyolanın önünde ve yerdeki seccadeyi, bitişik odanın penceresini, birinci katla zemin arasındaki mesafeyi ve pencerenin önündeki radyatörün dilimlerini dikkatle muayene ettikten sonra odadan çıktı. Müdüriyet odasına indiler. Nöbetçi savcıya telefon etti. Personelden hiç kimsenin hastahaneden çıkmaması için memurlardan birini kapıya nöbetçi dikti.

Odada kendisi ve iki doktor kaldı.

Masanın başına oturan ve hemen sigarasını yakan komiser muavini dedi ki:

— Savcı gelmeden, müsaadenizle, sizlerin ve alâkalı personelin ifadelerini alalım.

(Devamı var)

BİRİNCİ BÖLÜM

Mecidiyeköy Şifa Yurdu'nun müdüriyet odasında, Dr. Nail Güvenç, kol saatine bir göz attıktan sonra, telefonu açtı, aradığı numarayı buldu.

- Hocam, dedi, hastanız geldi. Yatırdık. Ameliyathane hazır. Teşrif edebilirsiniz.

- İhsan geldi mi?

- Hayır. Başka anestezist var. Dr. Sami Erdal.

- Şimdi geliyorum.

Dr. Nail kol saatine bir daha baktı. Altıya çeyrek var. Hava kararmadı. Günler uzuyor. Operatör gecikirse, gece filmi kaçıracaklar. Leylâ'ya dert anlat. Ameliyat bir saat sürer. Eve gitmek, yemek filân, dokuz buçuğu bulur. Neredesin, Hoca? Atla arabana, gel.

Dışarıda Hademe Hasan'ın sesi yükseliyordu: "Çüş be çüş. Ayı mısın mübarek!" Hastanenin iç camlı kapısı büyük bir şangırtı ile açılıp kapandı. Hasan söylenmeye devam ediyordu:

"Sen bir daha gelirsin buraya. Seni içeri alanın, aha, gözü çıksın."

Dr. Nail bir daha saatine baktı, sabırsızlığı ile mücadele için, masanın üzerindeki ilaç reklamından birine göz attı: "Pyramidonla[1] hazırlanan supozituvardaki[2] eksipiyan[3] maddenin asit teamülde[4] olmasından ileri gelir. Bicarbonate de soude[5] veya Triethanolamin[6] ile eksipiyanı nötralize[7] etmek…"

---

[1] Ateşli hastalıklarda kullanılan bir ilaç.

[2] Fitil.

[3] İlaçlara daha fazla dayanıklılık vermek için kullanılan madde.

[4] Muamele.

[5] Sodyum karbonat.

[6] Merhem yapımında kullanılan bir madde.

[7] Kimyasal maddelerin birbirini yansızlaştırması.

Broşürü elinden atıp ayağa kalktı. Pencereye gitti. Hastanenin önünden geçen arabalar arasında hocanınki yoktu. Odada dolaşmaya başladı.

Birkaç dakika sonra, içeriye Operatör Şeref Çevikel girdi.

Gecikmedim, değil mi?

Genç doktorun elini sıktı ve masa başına oturdu.

Dr. Nail onun sohbete dalmasını önlemek için:

- Her şey hazır hocam, dedi.

- Çıkalım. Evvela hastayı bir göreyim. Krizi devam ediyor mu?

- Şiddetli sancıları var. Kıvranıyor. Yüzü sapsarı.

Birinci kata çıktılar, sola yürüdüler. Koridorun dibindeki pencerenin önüne oturmuş, yün ören bir hastabakıcı kız ayağa kalktı.

İki doktor 4 numaralı odaya girdiler. Hasta yatağında yoktu. Dr. Nail arkasından gelen kıza sordu:

- Nerede hasta Macide? Tuvalete mi gitti?

Hasta bakıcı şaşırdı.

- Olamaz, dedi, hiç kimse çıkmadı bu odadan.

İki doktor, bir müddet gözlerini kızdan ayırmadılar. O tekrarlıyordu:

- Olamaz. Katiyen kimse çıkmadı bu odadan.

Operatör Şeref, dudağının ucunu büküp iki kaşını kaldırdı:

- Çıkmadı ise bul bakalım hastayı. Karyolanın altında değil ya.

Kız yatağın altına eğildi.

- A… dedi, bakın terlikleri burada. Ayakkabılarını ve elbiselerini de depoya teslim ettik. Nasıl şey bu?

Üçünü de saran hayretten ilk önce kurtulmak isteyen Dr. Nail, açık duran pencereye gitti, sarktı ve geri çekildi. “Bu yükseklikten atlanamaz” dedi. Dr. Şeref de gidip baktı.

- Hele safra kesesi taş dolu, sancıdan kıvranan bir adam, birinci kattan aşağı kendini nasıl atar?

- Ben bir de gidip yüznumaralara bakayım, dedi Macide.

Fakat odadan çıkarken durakladı. Bitişik odadan, başhemşirenin sesine benzeyen bir haykırış geldi:

Yetişin, cinayet var, cinayet!

Üçü de bitişik odaya koştu. Apandisitten o sabah ameliyat olan hasta, kalbine bıçak saplanmış, yana doğru kıvrık, hareketsiz yatıyordu.

Operatör Şeref evvela hastayı, sonra yatağı ve odadaki lâvaboyu gözden geçirirken, başhemşire biraz evvel odaya girişini ve duyduğu dehşeti anlatıyordu. Dr. Nail polise telefon etti. Odanın kapısı hastabakıcılar, hademeler ve hizmetçilerle dolmuştu. İnceli kalınlı sesler arasında Hasan'ınki yükseliyordu:

- Katil o herif değilse bileklerimi keserim ben. O ayıdır mutlak.

Dr. Nail düşündü. O ayı mı, pijamasıyla ve terliksiz kaçan hasta mı? Sonra yüksek sesle "Hangisi?" dedi ve ilâve etti: "Komiseri bekleyelim."

Yanında iki memurla gelen komiser muavini Hulusi Yaman tecrübeli ve pişkindi. Maktulün yatağındaki kan lekeleri, karyolanın önünde ve yerdeki seccadeyi, bitişik odanın penceresini, birinci katla zemin arasındaki mesafeyi ve pencerenin önündeki radyatörün dilimlerini dikkatle muayene ettikten sonra odadan indiler. Nöbetçi savcıya telefon etti. Personelden hiç kimsenin hastaneden çıkmaması için memurlardan birini kapıya nöbetçi dikti.

Odada kendisi ve iki doktor kaldı.

Masanın başına oturan ve hemen sigarasını yakan komiser muavini dedi ki:

- Savcı gelmeden, müsaadenizle, sizlerin ve alâkalı personelin ifadelerini alalım.

Operatör Şeref'in, Dr. Nail'in, başhemşirenin, Hastabakıcı Macide'nin, Hademe Hasan'ın ifadeleri alındı. Savcılıktan da gelmişler, tahkikata başlamışlardı.

Bütün soruşturmalardan sonra, cinayetle alâkalı olayların şöyle bir tablosu beliriyordu. 4 numaralı odadan kaçan hasta, Kadri Akay, iki gün evvel Operatör Şeref'in muayenehanesine elinde röntgen filmleriyle müracaat eder ve Mecidiyeköy hastanesinde yatmak ve acele ameliyat olmak ister. Sancıları tahammülden aşkındır. Bitişik odada öldürülen hasta daha evvel aynı hastaneye gelip yatmıştır. Kadri Akay hem aynı hastanede yatmak, hem de 4 numaralı odada yatmakta ısrar eder. Fazla para verir ve o odadaki hastayı başka odaya naklettirerek yerine geçer. Böylece, maktulün odasının bitişiğinde olmayı önceden tasarladığı muhakkaktır. Odaya girdikten sonra dışarı çıkmadığı da muhakkaktır. Komiser muavini, bu hastanın beline sarıp getirdiği bir ipin ucunu radyatöre bağlayarak pencereden sokağa indiğini ve oradan hususi arabasına binip kaçabildiğini tespit etmiştir. İpi de beraber götürmüş. Fakat ipin ucunu radyatörden kimin çözdüğü anlaşılmıyor. Komiser muavininin Hastabakıcı Macide'den şüphesi yok değildir. Bunu sezdirmemiştir. Fakat emniyetteki cinayet masası memurlarının bu noktaya dikkatlerini çekmeye karar vermiştir. Kadri Akay'ın hastaneye ve o odaya niçin gelip gizlice kaçtığı meselesini bir yana bırakıp hâdiseleri tespite devam edelim.

Öldürülen hastanın, Ahmet Sırım'ın odasına, cinayetin meydana çıkmasından on dakika kadar evvel, iri yarı, kolları ve bacakları ayrık yürüyen, kalın çatlak sesli bir ziyaretçi gelmiş, beş on dakika kalıp çıkmıştır. Koridorda merdivene yaklaşırken koşmaya başlamıştır. Telaşlı olduğu bellidir. Bunu koridorun sonundaki pencerenin önünde yün ören Macide'den başka, camlı kapının önünde duran Hademe Hasan da, merdivenden inerken yukarı çıkan

Hastabakıcı Naciye de görmüş. "Beni tutup paralayacak diye korktum. Öyle fena bir hali vardı" diyor.

Dikkati çeken bir nokta daha var. Ahmet Sırım, bu sabah, kendisine iğne yapılmadan evvel odasında bir dakika yalnız kalmak istemiş. Sonra iğne yapıp uyutmuşlar ve ameliyathaneye götürmüşler. Ameliyat olduktan sonra odasına getirilip de uyanınca başhemşireye demiş ki:

- Kalorifer radyatörünün arkasına cüzdanımı sakladım. Verir misin?

Başhemşire cüzdanı vermiş. Paralarını (1432 lira) daha evvel hastane veznesine teslim ettiği için bu cüzdanda paradan başka mühim bir şey, bir vesika, bir mektup veya plân olduğu anlaşılıyor.

Ahmet cüzdanı yastığının altına koymuş. Cinayetten sonra cüzdan bulunamadı. Bütün olayların bu cüzdan etrafında halkalandığı anlaşılıyor.

2

Ertesi sabah, Suadiye'de yeni yaptırdığı villanın deniz üstündeki taraçasında, Cingöz Recai, karşısında oturan Jale ile gazetelere göz atıyordu. Mecidiyeköy cinayeti birinci sayfaları kaplamıştı.

Cingöz gazeteleri bıraktı, bir sigara yaktı ve şezlonga iyice uzandı. Jale'nin açık lâcivert pantolonu üzerinde, kibar ve gizli bir pırıltı ile ışıldayan kısa kollu Perlon[8] bluzunun uçuk tatlı mavisine gözleri daldıktan sonra mırıldandı.

- Bu Fettah uğursuzu peşinden daha birçok bedbahtları sürükler. Tayfun gibi, veba gibi, deprem gibi bir bela idi o herif. Geberip gidinceye kadar yıkmadığı aile bırakmamıştır. Yakından tanıdım ben onu. Elimi kana boyamamak

[8] Yassı ip.

şaşmaz prensibim olmasaydı çoktan onun canını cehenneme yollardım.

- Bırak şimdi Fettah'ı, dedi Jale. Hastaneden dün akşam nasıl kaçtın, onu anlat.

- Dün gece anlattım ya.

- Birçok noktalar eksik kaldı.

- Yavrucuğum, dedi, işte her şeyi tam anlaman için on dört sene geriye gitmemiz lazım.

Bir sabırsızlık çırpınışı içinde:

- Uf… dedi Jale.

Cingöz ayaklarını şezlongdan indirdi ve dik oturdu.

Peki, dedi, evvela hastaneden başlayalım. Biliyorsun ki, Ahmet Sırım'ın üç gün evvel apandisit ameliyatı olmak için Mecidiyeköy kliniğine yattığını duyunca, ilk işim orada kendime de bir yer aramak oldu. Röntgen filmleriyle Dr. Şeref'e gittim. Muayenede de safra taşı sancısı çeken adamın ârazını[9] mükemmel gösterdim.

Acele ameliyata doktoru ikna ettim. Hastaneye telefon etti, oda için emir verdi. Ahmet'in bitişiğindeki odayı da para ile temin ettim. Soyunup yatağa girdikten sonra en mühim iş Macide'yi kandırmaktı.

- Macide kim?

- Hastabakıcı. Odada ilk yalnız kalışımızda ona derhal bir bin liralık çaktım. Şaşırdı. "Bu ne?" dedi. "Sus", dedim, "sesini çıkarma. Bana küçük bir yardımda bulunman için." Bitişik odaya gidip geldikten sonra pencereden kaçacağımı anlattım. Kendisi için hiçbir tehlike olmadığına onu inandırdım. Yalnız, soranlara bu odadan hiç çıkmadığımı söyleyecekti. Razı oldu, hatta memnun oldu. Ben bir koşu bitişik odaya gittim. Dün sabah ameliyat olan Ahmet kımıldamadan yatıyordu. Bir kelime söylemeden üstüne yürüdüm, şaşırdı, korktu. Kımıldayamazdı, dikişleri patlardı. Yastığının altından cüzdanı aldım. Açtım, mavi kâ-

[9] Hastalık.

ğıtları aldım. Cüzdanı yine yerine koydum. "Gık dersen, gelir boğarım seni" dedim, çıktım. Odama geldim. Külodumun altından belime sardığım ipi çıkardım, bir ucunu pencerenin altındaki radyatöre sımsıkı bağladım. Sonra kızı çağırdım.

- Allah'a ısmarladık, dedim, bende safra taşı filân kalmadı. Gidiyorum. Ben yere indikten sonra sen ipi çözer veya kesersin. Git bir bıçak getir de beni aşağıda bekletme. Bıçağı getirdi. Ben de pencereden ipe tırmanarak aşağıya kaydım. Sokakta kimse yoktu. Arabama atladım, geldim. Fakat bir dikkatsizlik etmişim. Üçüncü kâğıdın sonuna iğne ile iliştirilmiş kopuk parça cüzdanın içinde kalmış. Dün gece sen yattıktan sonra saatlerce uğraştım, anladım ki o parça şart. Onsuz olmaz.

- Ne yapacağım şimdi?

- Cüzdanı katilin aldığı muhakkak. Parça cüzdandadır. Katille anlaşacağız.

- Katil kim?

- Gördün mü ya. Her şeyi sana baştan anlatmam lâzımdı. Sabırsızlık ettin.

- Şimdi anlat öyleyse.

- Pekâlâ.

Cingöz yine uzandı.

- Nazife, dedi, Fettah'ın sekiz yaşında alıp hiç yanından ayırmadan büyüttüğü Sinoplu bir besleme kız. Şimdi kırklık bir kadın. Abdullah'ın karısı.

Katil Abdullah mı?

- Evet.

- Ne karışık işler…

- Geçen cuma geldi buraya Abdullah. Şu sandalyede oturdu. Sen sinirlendin, kaçtın.

- Çok çirkin, kaba bir tipti. Tam katil tipi. Daha ilk görüşte sevmedim.

Cingöz göğsünün içinde eriyen bir kahkaha ile mırıldandı.

- Sevgili Jaleciğimin sempati ve antipatileriyle iş görseydim, Hollywood'da oturmamız lâzımdı. Ne yapayım ki bizim meslekte sempatik adamdan ziyade sert, pişkin, pervasız tipin kıymeti vardır.

- Ey… Peki, peki, devam et.

- Yine Fettah'a gelelim. Senin anlayacağın o menun[10] tefeciydi. İhtiyaca düşmüş eski zengin ailelere mücevher karşılığı, eşya, bina karşılığı ödünç para verirdi. Rehinin değerinin beşte biri para verir, üstelik de allem eder, kallem eder, mücevherlerin veya binaların üstüne otururdu. İblisçe metotları vardı. Büyük bir kasası vardı. Elmas, pırlanta, altın, para, tahvil, esham[11] doluydu. Bankaya para koymak âdeti değildi. Bu kasanın içi doldukça, Fettah'ın da korkusu artmaya başladı. Kimseye çaktırmadan bu kasayı bir yere saklamayı düşündü. Duvarcı İbrahim'le Hristo'yu buldu. Sütlüce'deki evinin bahçesinde toprağın altına küçük bir oda yaptılar. Kasa oraya yerleştirildi. Bu iş o kadar ustalıkla yapıldı ki bahçede böyle bir gizli yer olduğunu iki rençperden başka kimse bilmiyordu. Bilen de olsa kasayı bulmasına imkân yoktu. Plân Hristo'nun dehasından çıkmış. Cidden bir harikadır. Plânsız orasını bulmak imkânsızdır. Hristo, geceleri sabahlara kadar 15 lira yevmiye ile çalışır. Sen Fettah'ın edepsizliğine bak. İş bitip de hesap görülürken Fettah, İbrahim'in de Hristo'nun da alacaklarından ellişer lira keser. İbrahim bunu yutar, fakat Hristo köpürür. Kumkapı'da Mezeci Onnik'in meyhanesinde birkaç kişiye anlatır, "Plân bendedir" der. Orada Kaçakçı Mahmut ve iki arkadaşı da varmış. Dört baş birbirine sokulmuş. Benimle birlikte çalışmayı da teklif etmiş bir tanesi.

---

[10] Vakit.

[11] Hisse senedi.